

รายงาน

เฝ้าระวังทางระบาดวิทยา WESR

Weekly Epidemiological Surveillance Report

สำนักงานระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข / Bureau of Epidemiology, Department of Disease Control, Ministry of Public Health.

ISSN 0859-547X http://epid.moph.go.th/weekly/w_2549/menu_wesr49.html

ปีที่ ๓๗ : ฉบับที่ ๓ : ๒๗ มกราคม ๒๕๔๙ Volume 37 : Number 3 : January 27, 2006

สัปดาห์ที่	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26
จำนวนจังหวัดที่ส่ง	59	58	52																							

สัปดาห์ที่ 3 ระหว่างวันที่ 15 – 21 มกราคม พ.ศ. 2549

จำนวนจังหวัดส่งข้อมูลรายงานโรคเฝ้าระวังทางระบาดวิทยาเร่งด่วนทันตามกำหนดเวลา

ส่งทันเวลา 52 จังหวัด คิดเป็นร้อยละ 69.00

☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆

รายงานการระบาดของโรค布鲁เซลโลซิสจังหวัดเลย

(Brucellosis Outbreak in Loei Province)

การสอบสวนทางระบาดวิทยา

อภัยชัย ปัญญา¹, ชีรศักดิ์ ชักนำ²

¹ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเลย ² สำนักงานระบาดวิทยา

✉ tchuxnum@health3.moph.go.th

ความเป็นมา

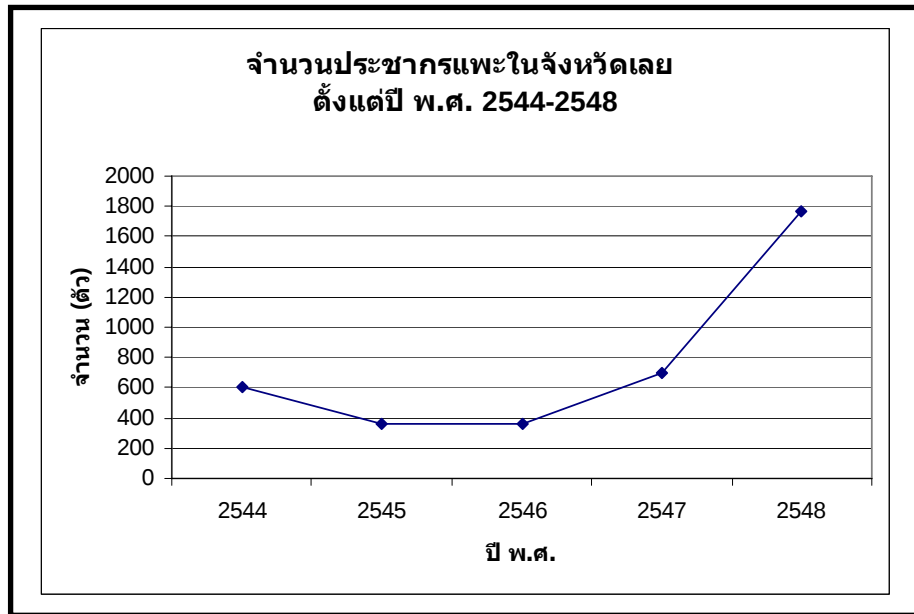
ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545 เป็นต้นมา กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้มีโครงการส่งเสริมการเลี้ยงแพะเนื้อ แพะนม เพื่อใช้เป็นอาหาร เพราะเป็นสัตว์เลี้ยงง่าย โตเร็ว เป็นรายได้เสริมของเกษตรกรอีกทางหนึ่ง จังหวัดเลยเป็นอีกจังหวัดหนึ่งที่มีการตื่นตัวในการเลี้ยงแพะ จากข้อมูลสถิติปศุสัตว์ กรมปศุสัตว์ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2544 ถึงปี 2548 (ข้อมูล ณ วันที่ 1 มกราคม ของทุกปี) พบว่า มีจำนวนแพะเพิ่มขึ้น หลังจากส่งเสริมได้ระยะหนึ่ง เริ่มมีการระบาดของโรค布鲁เซลโลซิสเกิดขึ้นหลายแหล่ง กรมปศุสัตว์จึงมีโครงการเฝ้าระวังโรค布鲁เซลโลซิสในสัตว์ทั่วประเทศ จากรายงานผลการทดสอบโรค布鲁เซลโลซิสในแพะ แกะ ของสำนักงานปศุสัตว์ จังหวัดเลย เดือนกันยายน พ.ศ. 2548 มีการเก็บตัวอย่างชีร์มรวม 826 ตัวอย่าง จากฟาร์มแพะ 20 ฟาร์ม ในอำเภอวังสะพุง ด่านซ้าย ภูกระดึง ท่าลี่ และกิ่งอำเภอเอราวัณ ผลการสำรวจ พบการติดเชื้อในแพะ ในอำเภอวังสะพุง ที่ตำบลศรีสงคราม 1 ฟาร์ม ในแพะ 12 ตัวอย่าง จาก 147 ตัวอย่าง กิ่งอำเภอเอราวัณ ที่ตำบลทรัพย์ไพรวัลย์ 2 ฟาร์ม ในแพะ 30 ตัวอย่าง จาก 154 ตัวอย่าง ในฟาร์มแรก และ 5 ตัวอย่าง จาก 34 ตัวอย่าง ในฟาร์มที่ 2

สารบัญ

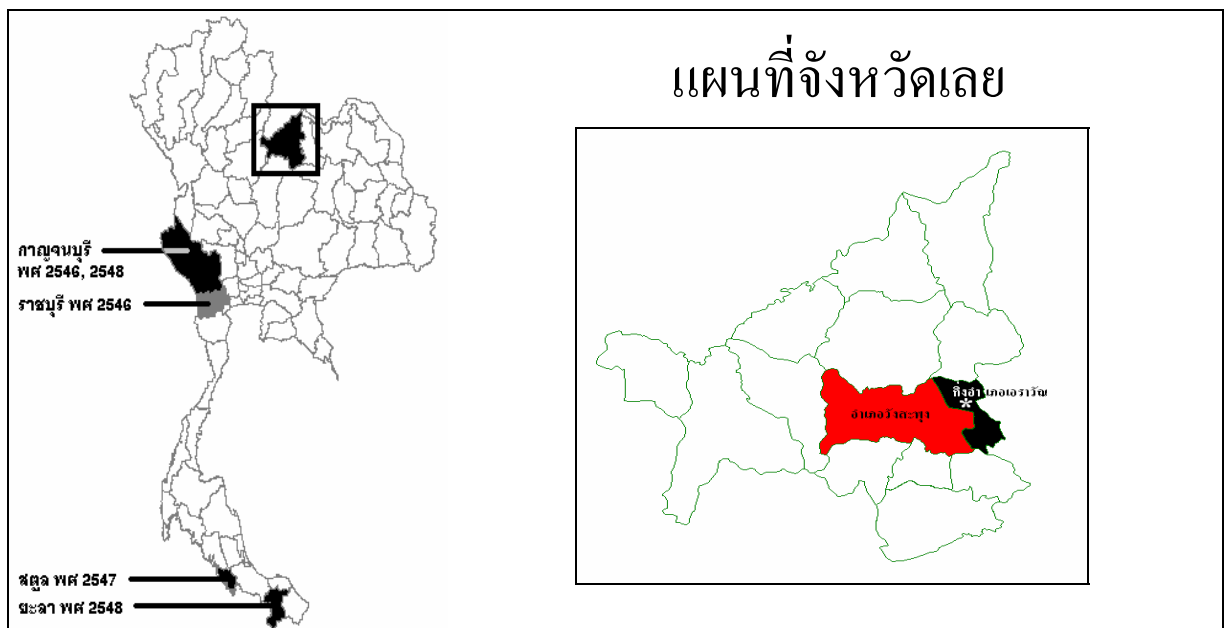
◆ รายงานการระบาดของโรค布鲁เซลโลซิส จังหวัดเลย	41
◆ สรุปการตรวจสอบข่าวการระบาดของโรครอบสัปดาห์ สัปดาห์ที่ 3 วันที่ 15 – 21 มกราคม พ.ศ. 2549	44
◆ สถานการณ์โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ในประเทศไทย พ.ศ. 2547	46
◆ ข้อมูลรายงานโรคเฝ้าระวังทางระบาดวิทยาเร่งด่วนประจำสัปดาห์ สัปดาห์ที่ 3 วันที่ 15 – 21 มกราคม พ.ศ. 2549	49

รูปที่ 1 แสดงจำนวนประชากรแพะในจังหวัดเลย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2544 - 2548

ที่มา: ข้อมูลสถิติปศุสัตว์ กรมปศุสัตว์

รูปที่ 2 แสดงจังหวัดที่มีการเกิดโรค布鲁เซลโลซิสในคน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546 - 2548 และพื้นที่การระบาดของโรค布鲁เซลโลซิสในแพะ จังหวัดเลย

การดำเนินการ

เนื่องจากโรค布鲁เซลโลซิสที่เกิดขึ้นในแพะ เป็นโรคที่ติดต่อมาถึงคนได้ มีอาการตั้งแต่เล็กน้อย จนถึงขั้นรุนแรงเสียชีวิต ดังนั้น สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเลย จึงได้ดำเนินการเฝ้าระวังเชิงรุกโรค布鲁เซลโลซิสในคน โดยเก็บตัวอย่างซีรัมเกษตรกรที่มีประวัติสัมผัสกับสัตว์ติดโรค เช่น ช่วยทำคลอด ล้างรถสัตว์ เช็ดน้ำคร่ำให้ลูกสัตว์ ซ้ำแหละสัตว์ หรือบริโภคเนื้อ/น้ำนมของสัตว์ที่ไม่ผ่านความร้อนอย่างถูกวิธี ในฟาร์ม 1 แห่งในตำบลทรัพย์ไพลย์ อำเภอเอราวัณ จำนวน 8 ตัวอย่าง ได้เก็บตัวอย่าง 2 ครั้งเพื่อยืนยัน โดยครั้งแรกเก็บตัวอย่าง วันที่ 25 ตุลาคม พ.ศ. 2548 ครั้งที่สอง เก็บวันที่ 9 พฤศจิกายน พ.ศ. 2548 ส่งตรวจโรค布鲁เซลโลซิสด้วยวิธีทางภูมิคุ้มกันวิทยา (Rose

Bengal, Complement Fixation Test (CFT) และ Enzyme-Link Immunosorbent Assay (ELISA) ที่สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์สาธารณสุข กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ ผลการตรวจวิเคราะห์พบการติดเชื้อในเกษตรกร 2 ราย **ผู้ติดเชื้อรายแรก** เพศชาย อายุ 42 ปี แต่ยังไม่แสดงอาการป่วย มีประวัติไข้และผื่น และมีหน้าที่เลี้ยงดู ริดนม และทำความสะอาดคอกแพะเป็นประจำ **ผู้ติดเชื้อรายที่สอง** เพศหญิง อายุ 35 ปี ไม่แสดงอาการป่วย มีหน้าที่เลี้ยงดู ป้อนนมลูกแพะ ริดนม และทำความสะอาดคอกแพะเป็นประจำ ผู้ติดเชื้อทั้ง 2 ราย ไม่มีโรคประจำตัว อาศัยอยู่ในฟาร์ม ซึ่งมีแพะเลี้ยงอยู่ 313 ตัว สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดได้ประสานกับโรงพยาบาลเอราวัณ เพื่อทำการรักษา โดยการให้ยาปฏิชีวนะ rifampin 600 มก. ต่อวัน ร่วมกับให้ doxycycline 200 มก. ต่อวัน รับประทานเป็นระยะเวลา 6 สัปดาห์

การควบคุมโรคในพื้นที่ สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดเลย ได้ทำลายแพะที่ติดเชื้อตั้งแต่วันที่ 19 กันยายน พ.ศ. 2548 และมีการสุ่มตัวอย่างเพื่อตรวจวิเคราะห์โรคเป็นระยะ ๆ

วิจารณ์ผลและข้อเสนอแนะ

การพบการติดเชื้อโรค布鲁เซลโลซิสในคนครั้งนี้ เป็นการพบการติดเชื้อครั้งแรกในคนที่อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ก่อนหน้านี้คือ ปี พ.ศ. 2546 พบการระบาดที่อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี และอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี ปี พ.ศ. 2547 พบการระบาดที่อำเภอท่าแพ จังหวัดสตูล ปี พ.ศ. 2548 พบการระบาดที่อำเภอกงหรา จังหวัดพัทลุง อำเภอเบตง และอำเภอรามัน จังหวัดยะลา

การเฝ้าระวังในครั้งนี้ได้มีความร่วมมือระหว่าง สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดและสำนักงานปศุสัตว์จังหวัด ในการรายงานการเกิดโรค และการควบคุมโรคระบาดในสัตว์ เพื่อดำเนินการเฝ้าระวังสอบสวนโรคอย่างต่อเนื่อง และกำจัดสาเหตุของการเกิดโรคในพื้นที่

ปัจจัยเสี่ยงของการติดเชื้อเกิดจากการสัมผัสกับสารคัดหลั่งต่าง ๆ โดยตรง เช่น สัมผัสกับน้ำนม เลือด รก น้ำเมือกที่อวัยวะเพศแม่ หรือตามตัวลูกสัตว์ขณะที่คลอดใหม่ ๆ และสิ่งขับถ่าย อุจจาระ ปัสสาวะ ซึ่งเชื้อ *Brucella* จะเข้าทางบาดแผล หรือรอยขีดข่วนตามร่างกาย ดังนั้น จึงควรให้ความรู้ถึงวิธีการติดต่อ อันตราย และการป้องกันตนเองจากโรคนี้ เช่น การสวมถุงมือยางที่มีความหนาและทนทาน ไม่ฉีกง่ายขณะทำงาน การสวมหน้ากากปิดปากและจมูก การสวมชุดกันเปื้อน ระวังไม่ให้เข็มฉีดยาเจาะเลือดแพะทิ่มตนเอง ตลอดจนการล้างมือภายหลังการสัมผัสสารคัดหลั่ง และสิ่งขับถ่าย หากพบผู้ป่วยสงสัยหรือยืนยัน ให้สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดออกดำเนินการสอบสวนโรคร่วมกับสำนักงานปศุสัตว์จังหวัด เพื่อหาแหล่งรังโรค วางมาตรการในสัตว์ และป้องกันการแพร่เชื้อจากสัตว์สู่คน ทั้งจากผลิตภัณฑ์จากสัตว์ที่ติดเชื้อ และการกำจัดโรคในสัตว์ติดเชื้อ โรคนี้ต้องรายงานผู้ป่วยตามระบบเฝ้าระวังโรค ร.ง.506 ที่ ช่องโรคอื่น ๆ

อนึ่ง การส่งตัวอย่างเพื่อตรวจโรค布鲁เซลโลซิส ปัจจุบันสามารถส่งตรวจได้ที่สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์สาธารณสุข กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ ด้วยวิธีทางภูมิคุ้มกันวิทยา การเก็บตัวอย่างส่งตรวจทำได้โดยการเจาะเลือดผู้ป่วย 10 มิลลิลิตร ตั้งทิ้งไว้ในอุณหภูมิห้องประมาณ 1 - 2 ชั่วโมง ปั่นแยกซีรัมออก แล้วนำส่งห้องปฏิบัติการโดยเร็ว หากไม่สามารถส่งได้ภายในวันเดียวกัน ให้เก็บในช่องแช่แข็ง (Freezer) แล้วนำส่งห้องปฏิบัติการภายใต้ระบบ cold chain โทรศัพท์ 0-2589-9850 ถึง 8 ต่อ 99446 หรือผ่านทางสำนักกระบวนวิชา โทรศัพท์ 0-2590-1775, 0-2590-1786

เอกสารอ้างอิง

1. กรมปศุสัตว์. ข้อมูลสถิติปศุสัตว์. [online]. [cited 2005 Dec 19]. Available from: URL: <http://www.dld.go.th/ict/yearly/popupwindow2.html>.
2. ประเสริฐ ทองเจริญ, สุกร พึ่งถวิล, ชีรศักดิ์ ชักนำ, เสาวพัทธ์ อินจ้อย. โรค布鲁เซลโลซิส. แพทย์สภาสาร ต.ค.-ธ.ค. 2548; 34(4): 254-72.

